

La mar de marques i màrqueting

La creació dels museus a Olot afectarà les infraestructures culturals

HOSPICI D'OLOT. Localització del Museu del Paisatge o de l'Art Cristià, seu del Museu dels Sants.

És un fet cert que en les nostres societats tardocapitalistes, abocades a una terciarització accelerada, cada cop guanyen més pes els usos emfàticament instrumentals de la cultura per part de governs, corporacions econòmiques i grups empresarials. Aquesta mena d'utilitzacions, la majoria de les quals amarades directament o indirecta d'esperit mercantil, solen comportar una visió de la cultura com a simple producte de consum, lluny per tant d'aquelles concepcions que l'entenen com un mitjà de coneixement o una eina d'emancipació humana.

Sense perdre de vista aquest marc global de referència, avui voldria comentar l'anunciada creació per part de l'Ajuntament d'Olot de dos museus temàtics, que afectaran significativament les infraestructures culturals i la percepció de la realitat local. Un parell de propostes no especialment originals en aquests temps que corren –i menys en la turitzada regió de Girona– i que s'afegiran al Museu Volcànic i a pin-

toresques ocurrències privades comarcals com el Museu de la Fauna Salvatge, el Museu de l'Embotit o el Museu de la Lava. Recentment, un alcalde garrotxí també demanava un Museu del Camp. Per no parlar, és clar, d'aquelles poblacions esdevingudes museus, veritables maquinàries de representació per a visitants anònims.

El primer d'aquests nous centres de què parlem serà el Museu dels Sants, el qual pretén rememorar la importància que havia tingut Olot en la producció d'imatgeria religiosa. El segon, un Museu del Paisatge que es vol recolzar en la tradició pictòrica que va inaugurar **Joaquim Vayreda** i que va donar lloc a l'anomenada Escola Olotina. Aquesta darrera proposta aspira –em temo que amb un excés d'optimisme– a incorporar obres veritablement significatives del MNAC i tractar de forma monogràfica el tema paisatgístic, cosa que comportaria substituir el discurs narratiu –entre la petita història i l'etnologia– que actualment omple les sa-

llençar una idea alternativa, molt més interessant al meu parer, que prenien com a punt de partida les indies –unes tècniques de tint i estampació de teixits que aprofitaven la riquesa aquífera de la comarca–. Una proposta que, a part d'ajudar a entendre les arrels i les bases materials i històriques del fenomen artístic a Olot, hauria permès revisar els inicis de la industrialització i la posterior conversió de la ciutat i el seu entorn en un dels nuclis fabrils més importants de Catalunya. Però la possibilitat de definir i projectar un imaginari deslliurat dels tòpics més habituals no va ser presa en consideració pels responsables polítics.

El poc que ha transcendit d'aquests nous museus temàtics, impulsats al marge –si no en contra– de l'opinió de la majoria d'agents culturals locals que van participar en l'elaboració del Pla de Cultura, no em mou precisament a l'optimisme. Per un costat, sembla apuntar-s'hi una perspectiva descontextualitzadora amb tocs culturalistes i un desmantellament de la possibilitat d'una visió global de l'univers local. I, per un altre, una vaguetat de continguts que pot voler-se compensar amb una certa espectacularitat en les formes de presentació. També resulta evident que aquesta tria tergiversa amb el seu reduccionisme la multiplicitat sociocultural, ja que deixarà fora bona part de les manifestacions més rellevants de la dinàmica cultural i artística de la ciutat, i allò que l'antropòleg **Manuel Delgado** anomena les memòries innumerables, totes aquelles pràctiques i experiències lligades a una activitat alhora molecular i massiva, microscòpica i magmàtica, que formen part constitutiva de la complexitat de les societats.

Però, a més, cal no obviar que aquesta mena de propostes, pensades bàsicament per atreure l'atenció d'uns públics i alimentar la indústria turística i de l'oci, absorbeixen uns recursos que en part es manlleva dels pressupostos de cultura i, per tant, condicionen i limiten la possibilitat de tirar endavant altres iniciati-

ves. Si, fa poc, l'alcalde, **Lluís Sacrest**, va tenir la dignitat d'assumir una certa autocrítica per les mancances humanes i materials en què s'ha desenvolupat l'activitat museística a Olot, no cal dir que la impulsió de nous i dubtosos projectes pot agreujar encara més aquesta situació. De manera que, en un futur, ens podem trobar amb tot un seguit de sales i petits museus descapitalitzats, sense mitjans, mancats d'un discurs sòlid i amb un escàs ressò públic. En què ha quedat, per exemple, la col·lecció Clarà, que havia de ser un dels punts forts del centre, i el compromís del MNAC per impulsar-la? No serveix de gaire res disposar d'uns rètols més o menys atractius si no s'omplen de continguts i es projecten amb eficiència. Molt em temo que, novament, com ja va passar amb la frustrada Escola Superior de Belles Arts, s'està caient en una magnificació de les expectatives i en un cert candor a l'hora de valorar l'acció politico-institucional en el camp cultural, un terreny de joc travessat per múltiples interessos i on no són absents les lluites i rivalitats entre diferents corporacions.

Per tot plegat, i atès el caràcter general del fenomen, crec que és necessari que des de les institucions públiques, i sobretot des de les forces d'esquerra, s'enceti una reflexió seriosa que vagi més enllà d'un pragmatisme mal entès i massa mediatitzat per una visió de tall empresarial; i que des del món de la cultura hi hagi paral·lelament una exigència intel·lectual i un compromís crític davant la creixent conversió de la creativitat, el patrimoni i la memòria a simples peces d'un màrqueting supeditades a una funcionalitat mercantilista. I amb això no defenso una esfera cultural aïllada dels nous reptes que planteja la societat d'avui, sinó just al contrari, la instauració d'un model sòlid i raonat que faci possible abordar críticament i dinamitzar eficientment la vida social sense caure en un economicisme eixorc, limitador i mancat de perspectives.

***Historidor de l'art**